

РЕШЕНИЕ

№ 1712

гр. Плевен, 06.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ПЛЕВЕН, X ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на осми ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Мариана К. Тодорова Досева

при участието на секретаря МАРИНА Г. ЦВЕТАНОВА
като разгледа докладваното от Мариана К. Тодорова Досева Гражданско дело № 20234430102882 по описа за 2023 година

Обективно кумулативно съединени искове с правно основание 143, ал.2, т.5, вр.чл.146 ЗЗП и иск с правно основание чл.55, ал.1, предложение първо ЗЗД с цена на иска 89,16 лв.

Производството по делото е образувано по подадена искова молба от Д. И. П., ЕГН *****, *** против „*** АД, ***”, със седалище и адрес на управление: ****, представлявано от Г.Т.Т., в която се твърди, че на 14.05.2019г. Д. П. е сключила договор за паричен заем № *** с „***” АД. Страните са се договорили за отпуснатия заем да бъде в размер на 300.00 лева, видът на вноската е месечна, а размерът на месечния лихвен процент не е посочен. Твърди, че в чл. 4 от процесния договор е уговорено, че страните се съгласяват договорът за заем да бъде обезпечен с гарант - две физически лица, поръчители или банкова гаранция в полза на институцията, отпуснала кредита. Поръчителите следва да отговарят на следните условия: да представи служебна бележка от работодател, за размер на трудовото възнаграждение, нетния размер на трудовото възнаграждение да е в размер на минимум 1 000 лв., да работи по безсрочен трудов договор, да не е поръчител, да има чисто ЦКР и д.р. Твърди, че в ал. 2 от чл. 4 страните са уговорили, че в случай на неизпълнение на задължението си по настоящия договор да предостави обезпечение в срока по предходната алинея, заемателят дължи на

заемодателя неустойка в размер на 150 лв. Неустойката се заплаща от Заемателя разсрочено, заедно с всяка от погасителните вноски. Твърди, че на ищцата е начислена неустойка в общ размер на 150 лева, тъй като същата не е представила в срок надлежни поръчители или друг вид обезпечение, посочени в процесния договор. Твърди, че Д. П. е погасила изцяло сумата по сключения договор преди завеждането на исковата молба. Излага съображения, че съгласно чл. 22 от ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7- 12 и т. 20, чл. 12, ал. 1, т. 7- 9 от ЗПК, договорът за потребителски кредит е недействителен и липсата на всяко едно от тези императивни изисквания води до настъпването на тази недействителност. Същата има характер на изначална недействителност, защото последиците ѝ са възникнали при самото сключване на договора и когато той бъде обявен за недействителен, заемателят дължи връщане единствено на чистата стойност на кредита, но не и връщане на лихвата и другите разходи (арг. чл. 23 ЗПК). Посочва, че съгласно императивната разпоредба на чл. 33, ал. 1 ЗЗП при забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата. В чл. 33, ал. 1 и ал. 2 ЗПК е установено, че при забава на потребителят кредиторът има право само на лихва до размера на законната върху неплатената в срок сума за времето на забавата. С оглед на изложеното е налице заобикаляне на ЗПК, поради което на основание чл. 21, ал. 1 ЗПК клаузата е нищожна. Следващ довод в тази насока е, че тази клауза е нищожна поради противоречие с добрите нрави. Така договорена, неустойката при непредставяне на обезпечение излиза извън присъщите ѝ обезщетителна, обезпечителна и санкционна функции и води до оскъпяване на кредита, а и не е ясно какви точно вреди на кредитора би покрила и в този смисъл са и мотивите на ОСТК, отразени в т.3 от Тълкувателно решение № 1 от 15.06.2010 г. на ВКС по т.д. № 1/2009г., ОСТК. Твърди, че кредиторът не включва сумата на неустойка към ГПР, като стремежът му е по този начин да заобиколи и нормата на чл. 19, ал. 4 ЗПК. Съгласно чл. 22 ЗПК, вр. чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК договорът за потребителски кредит е недействителен, ако в същия не е посочен годишен процент на разходите и общата сума, дължима от потребителя. Съгласно чл. 19, ал. 1 ЗПК годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони,

възнаграждения от всякакъв вид, в т. ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. Съобразно § 1, т. 1 от ДР на ЗПК, "Общ разход по кредита за потребителя" са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. Общият разход по кредита за потребителя не включва нотариалните такси". Предвид изложеното, счита, че е необходимо в ГПР да бъдат описани всички разходи, които трябва да заплати длъжника, а не същият да бъде поставен в положение да тълкува клаузите на договора и да преценява кои суми точно ще дължи. В конкретния случай е посочен ГПР, но от съдържанието на договора потребителят не може да се направи извод за това кои точно разходи се заплащат и по какъв начин е формиран ГПР. Нещо повече, предвид предпоставките, при които възниква задължението на потребителя да заплати неустойка, то същото е с характер на сигурен разход и следва да бъде включено изначално при формирането на ГПР. В случая, акцентът се поставя не само върху факта, че в тежест на потребителя се възлага заплащането на допълнително възнаграждение за ползвания финансов ресурс, но и върху обстоятелството, че ако това обстоятелство му бе известно (чрез изначалното му включване в разходите по кредитите), то тя би могла да направи информиран избор дали да сключи договора. Посочва, че сезира съда с възражение за нищожност на целия договор за паричен заем и в мотивите си на постановения съдебен акт да се позове на нея. Счита, че неустоечната клауза по чл. 4 от Договора е изцяло неравноправна и нищожна на основание чл. 143, ал. 2, т. 5 от Закона за защита на потребителите /ЗЗП/, тъй като същата задължава потребителя при неизпълнение на неговите задължения да заплати необосновано висока неустойка. Също така счита, че тази клауза не е индивидуално уговорена, съгласно чл. 146 от ЗЗП. Моли да бъде признато за установено в отношенията между страните Д. И. П. с ЕГН ***** и „***" АД, с ЕИК: ***, че клаузата на чл.4 ал.2 от Договора за заем *** е

нищожна. Моли, след допуснатото изменение в размера на предявения иск ответника да бъде осъден да плати на ищцата сумата в размер на 89,16 лева недължимо платени суми по договор за паричен заем ***, ведно със законната лихва върху нея, считано от датата на депозиране на настоящата искова молба до окончателното ѝ изплащане. Претендира направените деловодни разноски.

В срока по чл. 131 от ГПК е постъпил писмен отговор от ответника, в който посочва, че са предявени обективно съединени установителен иск за недействителност на клауза от процесния договор и осъдителен иск за връщане на даденото по нея, като осъдителният иск съдържа в себе си искане за установяване на спорното материално право. Моли да бъде прието, че съединяването на установителния иск с осъдителен иск е недопустимо, поради идентичност на предмета на спора. Това е така, защото в хода на исковото производство по осъдителен иск ищецът има процесуална възможност не само да се позове и да докаже нищожността на сключения договор, по който е заплатил сумата, но и ще може да претендира да бъде осъдена насрещната страна да му заплати тази сума. Константна е съдебната практика, че липсва правен интерес от предявяване на установителен иск, когато може да се предяви осъдителен иск и същевременно в процеса могат да се установят необходимите факти, които са от значение. В тази насока - Решение № 35/01.09.2015г. по т.д.№ 407/2014г. на ВКС - II т.о., Решение № 127/29.10.2010г. по т.д.№ 20/2020г., на ВКС - I т.о., Решение № 11/19.01.1979г. на ВКС - III г.о. по гр.д.№ 782/1978г., Решение № 1019/10.05.1996г. на ВКС - IV г.о. по гр.д.№ 519/1995г., Решение № 1812/01.11.1995г. на ВКС - IV г.о. по гр.д.№ 2134/1994г., Решение № 409/15.04.1971г. на ВКС - III г.о. по гр.д.№ 173/1971г., Решение № 1881/10.10.1967г. по гр.д.№ 1007/1967г. на ВКС - I г.о. С оглед на горното счита, че процесуалното поведение на ищцовата страна, инициирайки съдебно производство и предявявайки два иска, като осъдителното искане съдържа в себе си и установително такова, представлява злоупотреба с право и съзнателен опит за обогатяване за сметка на ответника и излишното му натоварване с разноски. Предявяване на осъдителен иск ще гарантира принципите на бързина и процесуална икономия при разглеждането на делото, както и икономия на средства и време, както на страните, така и на съда. Излага съображения, че в гражданския процес следва да бъде стриктно съблюдавано правилото на чл. 3 ГПК, задължаващо участващите в съдебните

производства под страх от отговорност за вреди да упражняват предоставените им процесуални права добросъвестно и съобразно добрите нрави. Посочва, че злоупотребата с право представлява съзнателно превратно упражняване на субективно право, което е свързано не само с увреждането на чужди блага, но и с извличането на полза от превратното упражняване на права - какъвто именно е настоящия случай. Справедливите граници за упражняването на едно материално или процесуално право е преди всичко задоволяване на интереси, които законодателят счита достойни за защита, както и постигането на правомерни цели. Налице е превратно упражняване на права и увреденият може да иска и следва да получи преустановяване на увреждащата го злоупотреба. Съгласно приетото в постановено по реда на чл.290 от ГПК решение № 257 от 14.07.2011г.по гр.д. № 1149/09г.на IV г.о. на ВКС - превратното упражняване на субективни права е укоримо с оглед обществения интерес и правните последици са отказ от защита им, като в зависимост от естеството на действията, чрез които злоупотребата на правото се извършва, увреденият може да иска съответно или обезщетение, или преустановяване на увреждащата злоупотреба, или и двете. Намира исковата молба за нередовна на основание чл. 127, ал.1, т.4 и т.5 от ГПК, поради което моли да бъде оставена без движение, до уточняване конкретни фактически твърдения по осъдителната претенция, вкл. какво представлява частично претендираната сума и как е формиран размерът ѝ. Твърди, че соченият порок на исковата молба, затруднява защитата на ответника, поради което на основание чл. 129, ал. 2 от ГПК, моли да бъде указано на ищеца да отстрани несъответствието между обстоятелствена част на исковата молба и петитум. Моли да бъде оставена исковата молба без движение на основание чл. 127, ал.2 от ГПК, тъй като ищецът не е представил заверено копие от цитирания от него договор за паричен заем, с което е нарушен принципът за дирене на обективната истина, предполагащ не само правото, но и задължението на всяка страна в гражданския процес да сочи факти и доказателства в подкрепа на свое правно твърдение, което в случая е възникване на валидно облигационно отношение, от което ищецът се домогва да черпи изгодни за себе си факти, а именно - нищожност на договор за паричен заем. Всичко това рефлектира върху възможността на ответника да реализира в пълен обем защитата на своите права, съобразно процесуалната роля, която заема в това производство. Твърди, че направеното по-горе възражение съответства с

практиката на Съда на ЕС, касаеща представяне на допълнителни документи, отразена в Решение на СЕС от 19 декември 2019 г. по съединени дела C-453/18 и C-494/18. Съгласно пар. 54 от Решението е необходимо също да се подчертае, че обстоятелството, че национален съд изисква от ищеца да представи съдържанието на документа или документите, на които се основава неговото искане, просто е част от доказването в процеса, тъй като целта на това искане е само да се провери основанието за претенцията, така че то не противоречи на диспозитивното начало (по аналогия решение от 7 ноември 2019 г., Profi Credit Polska, C-419/18 и C-483/18, EU:C:2019:930, т. 68).

По отношение на твърденията за недействителност на договора за паричен заем. Твърди, че той е действителен и е в пълно съответствие с изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 от ЗПК. Договорът е сключен валидно. Твърди, че при отпускане на кредита дружеството е действало добросъвестно - на ищеца е предоставен СЕФ, в който са описани параметрите на кредита и изрично е посочено, че трябва да се предостави едно от посочените обезпечения, т.е. преди да сключи договора за кредит, ищецът е знаел, че трябва да представи обезпечение. Видно от чл. 11, т. 18 ЗПК, изискването да се предостави обезпечение на кредит е напълно допустимо и законно. Не е налице и неравновесие между правата и задълженията на страните - дружеството е предоставило паричен кредит срещу обезпечение, а ищецът се е задължил да върне заетата сума и договорената лихва. Счита, че в настоящия случай разпоредбата на чл. 33, ал. 1 ЗПК не намира приложение и не е налице нарушение на нейните изисквания. Претендираната неустойка за неизпълнение касае едно допълнително задължение за предоставяне на обезпечение като поради непредоставянето му е начислена същата. Периодът, за който е начислена неустойка е от изтичането на тридневния срок за предоставяне на обезпечението до крайния срок на договора, а претендираната законна лихва е за период от настъпването на падежа на договора до изплащане на задължението, тоест за периода, за който се начислява неустойка за неизпълнение на договорно задължение, не се претендира обезщетение за забава. Също така, предвид изричната воля на законодателя, дадена в текста на чл. 22 ЗПК, договорът за потребителски кредит може да бъде обявен за недействителен само когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9. Надвишаването на ГПР,

определен в чл. 19, ал. 4 ЗПК не води до недействителност на договора за потребителски кредит, а до нищожност на клаузите, надвишаващи определенията по чл. 19, ал. 4 ЗПК.

По отношение на твърденията за недействителност на клаузата за неустойка по чл. 4, ал. 2 ВЗема следното становище: Схващането на ищеца, че неустойката е недействителна на основание чл. 21 ал. 1 ЗПК, тъй като с нея се създават задължения, които се покриват от ГПР, не кореспондира с разпоредбата на чл. 19, ал. 3, т. 1 ЗПК, в която е предвидено, че при изчисляване на годишния процент на разходите по кредита не се включват разходите, които потребителят заплаща при неизпълнение на задълженията си по договора за потребителски кредит. Тоест, законодателят е предвидил възможността за начисляването на такива разходи, като изрично ги е изключил при изчисляване на годишния процент на разходите по кредита. Наред с това, в процесния договор ГПР е посочен ясно, като същият не е по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България - основния лихвен процент на Българската народна банка в сила от 1 януари, съответно от 1 юли, на текущата година плюс 10 процентни пункта. ГПР представлява „печалбата“ на кредитора, под формата на „договорна лихва“ и „другите разходи“, пряко свързани с договора за потребителски кредит и съгласно чл. 19, ал. 2 ЗПК се изчислява по формула съгласно Приложение № 1, като се вземат предвид посочените в него общи положения и допълнителни допускания. Твърди, че видно от съдържанието на процесния договор ГПР е фиксиран, като е посочена и общата сума за плащане по договора. Механизмът за пресмятане на ГПР е по формула, съдържаща се в Приложение № 1 към ЗПК, като няма законово изискване механизмът да бъде посочен и в договора за паричен заем. Разпоредбата на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК, че при посочване на годишния процент на разходите (ГПР) следва да се посочат допускания, използвани при изчисляване на ГПР по определения в приложение № 1 начин, следва да се тълкува в смисъл посочване на онези допускания, които биха довели до промяна в ГПР, а не простото повтаряне на всички изброени в т. 3, б. б. „а“ - „м“ от приложение № 1 на ЗПК допускания. Твърди, че в конкретния случай, договорът за кредит не съдържа възможности за промяна в ГПР като резултат от липса на конкретни уговорки, или предвидени различни варианти за

определяне на лихвата в различни периоди от действие на договора. ГПР е изчислен на база първоначално уговорения размер на лихвата, няма уговорена възможност за промяна на ГПР, поради което не са предвидени и уговорени допълнителни допускания. Намира за несъстоятелни доводите на процесуалния представител на ищеца, че клаузата за неустойка цели да заобиколи императивната разпоредба на закона. Законодателят е предвидил възможността за начисляването на такива разходи, като изрично ги е изключил при изчисляване на годишния процент на разходите по кредита. Излага съображения, че съгласно чл. 92, ал. 1 от ЗЗД неустойката обезпечава изпълнението на задължението и служи като обезщетение за вредите от неизпълнението без да е нужно те да се доказват. Фактическият състав на тази форма на договорна отговорност, който следва да се осъществи, за да възникне основанието за заплащане на неустойка за неизпълнение на договор, включва следните елементи: наличие на валидно договорно задължение; неизпълнение на задължението; неустойката да е уговорена. Твърди, че процесната неустойка е начислена вследствие на неизпълнение на поетите договорни задължения от страна на заемателя за представяне в срок на обезпечение - поръчител или банкова гаранция. Предназначението на посочената неустойка е да обезщети евентуалните вреди от неизпълнението на договора, като обичайните вреди, които причинява неизпълнението на парично задължение, са пропуснати ползи - от пропуснатата сигурна възможност за печалба, която кредиторът би реализирал, ако бе получил в срок паричната престация; претърпени загуби - евентуалните допълнителни разходи, които кредиторът би дължал, ако би си набавил чрез заем същия паричен ресурс на свободния пазар (за банкови лихви и такси). Твърди, че ако заемополучателят добросъвестно бил изпълнил поетото договорно задължение и бил предоставил такава гаранция, то кредиторът щял да е събрал вземането си и нямало да търпи посочените по-горе вреди. Твърди, че процесното неустоечно задължение е валидно възникнало. За да е налице обратното, респ. неустойката да е нищожна (по аргумент ТР № 1 от 15.06.2010 г. по тълк. д. № 1/2009 г., ОСТК на ВКС) е необходимо единствената цел, за която тя е уговорена излиза извън присъщата и обезпечителна, обезщетителна и санкционна функция, което в случая не е налице. Твърди, че неустойката сама по себе си не е била част от печалбата на Кредитора, а е договорено между страните обезщетение за неспазване на

договорното от страна на заемателя. Претендираната неустойка представлява такава за неизпълнение на договорно задължение за предоставяне на обезпечение, а не мораторна неустойка за забава.

По отношение на твърденията за нищожност и неравноправност на процесната неустойка на основание чл. 143, ал.2, т. 5 от ЗПК посочва, че съгласно разпоредбата на чл. 143 ЗЗП неравноправна клауза в договор, сключен с потребител, е всяка уговорка в негова вреда, която не отговаря на изискванията за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца и потребителя. Неравноправните клаузи не са обвързващи за потребителя - по арг. от чл. 6, параграф 1 от Директива 93/13/ЕИО. Предвид разрешението на чл. 146, ал. 1 ЗЗП, неравноправните клаузи в договорите са нищожни, освен ако са уговорени индивидуално. Тоест, за да се приложи разпоредбата на чл. 146, ал. 1 ЗЗП, което да доведе до нищожност, освен че клаузата трябва да е неравнопоставена, трябва да не е индивидуално уговорена между страните по договора. По аргумент от противното на чл. 146, ал. 2 ЗЗП, индивидуално уговорени клаузи са тези, които не са били изготвени предварително и потребителят е имал възможност да влияе върху съдържанието им. Твърди, че в процесния случай, Договорът за паричен заем е сключен по предложение /искане/ направено от кредитополучателя, от което може да се направи извод, че му е дадена възможност да влияе върху съдържанието на клаузите на договора. Същият се е запознал с преддоговорната информация, попълнил е въпросник за кандидатстване на кредит, въз основа на които са договорени клаузите от договора. Счита, че това идва да покаже, че ищецът не е бил поставен в положение на по-слаба страна от гледна точка на степента му на информираност и на възможностите, които му се предоставят да преговаря. Твърди, че е спазен и принципът на добросъвестност (изискващ в договорните отношения да бъде осигурена защитата на всеки признат от нормите на правото интерес, а не само на индивидуалния такъв на някой от договарящите страни, тъй като в Договора са защитени правата и на двете страни - правото на заемополучателя да получи заемната сума, да се откаже от договора, да извърши предсрочно погасяване са реципрочни на правото на кредитора да получи плащането, разсрочено на ежемесечни вноски.

Моли исковете да бъдат отхвърлени. Претендира направените деловодни разноси, включително юрисконсултско възнаграждение. Прави

възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение на процесуалния представител на ищеца.

Съдът, като прецени събраните по делото писмени и гласни доказателства и съобрази доводите на страните, намира за установено следното:

Не е спорно между страните и се установява Договор № ***, че между „***” АД като заемодател и Д. И. П. като заемател е възникнало облигационно правоотношение по посочения договор от 14.05.2019 г., по силата на който на заемателя е предоставен паричен заем в размер на 300 лв., при отразен в договора годишен лихвен процент - 40, 00%, годишният процент на разходите е 45.53 %. Задължението на заемателя е да върне предоставения паричен заем на 12 вноски, по 26,27 лв. всяка. Съобразно чл. 3 с подписването на договора заемателят удостоверява, че е получил изцяло заемната сума в брой. Съгласно чл. 4, ал. 1 от Договора, в срок до три дни от сключването му, заемателят следва да предостави на кредитора едно от следните обезпечения: 1) банкова гаранция в размер на дължимата главница и лихва, със срок на валидност от 30 дни след крайния срок за погасяване на всички задължения или 2) две физически лица- поръчители, всеки от които да отговаря на следните, кумулативно поставени изисквания: да имат нетен размер на осигурителен доход в размер над 1000 лева; да работят на безсрочен трудов договор; да не са кредитополучатели или поръчители по друг договор за кредит, включително и такъв с кредитополучателя; да нямат неплатени осигуровки за последните две години; да нямат задължения към други кредитни или финансови институции или ако имат- кредитната история в ЦКР към БНБ една година назад да е със статус не по- лош от „редовен“. При неизпълнение в срок на посоченото задължение, чл. 4, ал. 2 от договора регламентира задължението на длъжника да заплати на кредитора неустойка в размер на 89,16 лв., разсрочено, като към размера на всяка от вноските се добавя тази за неустойката от по 7,43 лв. към всяка от описаните седмични вноски.

От представената от ответника справка /л.44 от делото/ се установява, че ищецът е погасил общо 300 лв. главница, 15,24 лв. лихва и 89,16 лв. неустойка по договора за паричен заем № ***/14.05.2019г.

Съдът възприема заключението на назначената ССЧЕ като обективно,

обосновано, компетентно и безпристрастно. От него се установява, че ищцата е усвоила предоставената заемна сума в размер на 300 лв., и е погасила по договор за паричен заем № ***/14.05.2019г. 300 лв. главница, 15,24 лв. лихва и 89,16 лв. неустойка, с което кредитът е погасен. Установява се още, че посочения в договора ГПР включва главницата и лихвата по договора. При включване на неустойката се получава ГПР в размер на 100,00 %.

При така установеното от фактическа страна, съдът приема следното от правна страна:

Съдът намира за неоснователно възражението на ответника за недопустимост на предявените искове, тъй като правният интерес от предявяване на положителен установителен иск продължава да съществува с предявяване на осъдителния иск по чл. 55, ал. 1, пр. 1 от ЗЗД. Ищецът избира вида и обема на своята защита съгласно чл. 6 от ГПК, като в конкретния случай иска по чл. 55, ал. 1 от ЗЗД е обусловен от този по чл. 26, ал. 1 от ЗЗД вр. чл. 21от ЗПК, тъй като установяване на факта на „изначална липса на основание“, част от предмет на иска по чл. 55, ал. 1 от ЗЗД, е предпоставен от основателността на някои от исковете по чл. 26, ал. 1 от ЗЗД.

Относно сключения между страните договор за потребителски кредит съдът намира да важат разпоредбите на Закона за потребителския кредит. В чл. 9, ал. 1 ЗПК е посочено, че договорът за потребителски кредит е договор, въз основа на който кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на плащане. Съгласно чл. 22 от ЗПК освен при неспазване на изискванията на чл. 10, ал. 1 ЗПК, договорът за потребителски кредит е недействителен и когато не са спазени изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и т. 20 и чл. 12, ал. 1, т. 7 – 9 /неприложим в настоящия случай, доколкото процесния кредит не е предоставен под формата на овърдрафт/. Съдът е длъжен служебно да извърши проверка дали искането не противоречи на закона и добрите нрави. Това е така, тъй като се касае за вземане, основано на неизпълнено задължение по договор за потребителски кредит, по което длъжникът има качеството на "потребител", от което следва, че съдът е задължен да провери дали договорът съответства на разпоредбите на ЗПК. Защитата на правата на потребителите е въздигната в конституционен принцип в разпоредбата на чл. 19, ал. 2 от Конституцията на РБ и е една от

основните защиты в политиките на Европейския съюз. В това отношение Законът за защита на потребителите Клаузите на общите условия са неравноправни, ако предвиждат обективна отговорност и санкциониране на потребителя без вина. За да бъде нищожна една клауза, когато не е уговорена индивидуално, е необходимо същата да бъде неравноправна. Общите уговорки, клаузите в Общите условия не са неравноправни сами по себе си, извън основанията по чл. 143 ЗЗП. Съгласно разпоредбата на чл. 146, ал. 1 ЗЗП включените в потребителските договори неравноправни клаузи са нищожни, освен ако са уговорени индивидуално. Следователно, за да бъде нищожна съответната договорна клауза, е необходимо наличието на две предпоставки: клаузата да бъде неравноправна; същата да не е уговорена индивидуално. В разпоредбата на чл. 143 ЗЗП законодателят е предвидил няколко критерия, чрез които може да се установи неравноправният характер на съответните договорни клаузи: 1/ клауза, сключена във вреда на потребителя, т. е. клауза, чрез която се zlepоставят интересите на потребителя; 2/ клауза, която не съответства на изискванията за добросъвестност, присъщи на нормалните договорни правоотношения и равнопоставеността на съконтрахентите; 3/ клауза, която води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя. В чл. 143 от т. 1 до т. 19 ЗЗП са посочени 19 примера на неравноправни клаузи. Нормата, уреждаща неравноправните клаузи в потребителските договори, предвижда, че такава е всяка уговорка във вреда на потребителя, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата на доставчика и потребителя, като поставя изпълнението на задълженията на доставчика в зависимост от условия, чието изпълнение зависи единствено от неговата воля /т. 3/ и налага на потребителя да изпълни свое задължение дори ако търговецът или доставчикът не изпълни своите задължения /т. 14/.

Съдът намира, че от обсъдените доказателства се установи възникнало между страните правоотношение по силата на сключен между тях договор за паричен заем Доколкото се касае за вид заем, който по своята характеристика е реален договор, за да е действително съглашението, трябва реално да е предадена съответната сума на заемателя. Фактът на реално предаване на заемната сума от 300 лв. в случая не се и оспорва от ищеца.

Процесният договор отговаря на императивните изисквания на чл. 11,

ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9 ЗПК. Липсва спор между страните, че в договора са посочени индивидуализиращи данни за страните, размерът на получената сума, общият размер, който потребителят следва да върне, годишният процент на разходите, годишния лихвен процент по кредита, представен е погасителен план, в който са отразени размерът, броят, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски. С оглед изложеното, съдът приема, че процесният договор за потребителски кредит е действителен, като съобразно приетото в съдебната практика следва да се изследват отделните клаузи на този договор предвид възможната им нищожност и неравноправност във връзка с нормите на ЗЗП.

Съдът намира за основателен предявеният главен иск с правно основание 143, ал.2, т.5, вр.чл.146 ЗЗП за нищожност на клаузата на чл.4, ал.2 от договора за неустойка като неравноправна.

Заемодателят е небанкова финансова институция по смисъла на чл. 3 от ЗКИ, като дружеството има правото да отпуска кредити със средства, които не са набрани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства. Ищецът е физическо лице, което при сключване на договора е действало именно като такова, т.е. страните имат качествата на потребител по смисъла на чл. 9 ал. 3 от ЗПК и на кредитор съгласно чл. 9 ал. 4 от ЗПК. Сключеният договор за паричен заем по своята правна характеристика и съдържание представлява такъв за потребителски кредит, поради което за неговата валидност и последици важат изискванията на специалния закон-ЗПК.

Оспорената клауза за неустойка, уговорена в чл. 4. 1, вр. чл. 4.2 от договора, възлага в тежест за заемателя да осигури в три дневен срок едно измежду две изрично посочения обезпечение - две физически лица - поръчители, при многобройни за тях изисквания, или банкова гаранция в размер на усвоената сума за главница по договора и дължимата възнаградителна лихва. Неизпълнението на това задължение от страна на заемателя поражда в негова тежест парично задължение към заемодателя, определено като неустойка в размер от 89,16 лв. Цитираните клаузи от договора и съпоставянето им с естеството на сключения договор за паричен заем, налага разбирането, че те представляват скрито възнаграждение за кредитора (което последният е прикрил, обозначавайки го като неустойка).

Освен това изначално определените изисквания в клаузата на чл. 4, ал. 1 от договора, за потребителя са на практика неосъществими за него в кратък срок, особено предвид обстоятелството, че последният търси паричен кредит в сравнително нисък размер. Правно и житейски необосновано е да се счита, че потребителят ще разполага със съответна възможност да осигури банкова гаранция в размер на пълната усвоена стойност на кредита и дължимата възнаградителна лихва или поръчители, които да отговарят на многобройните, кумулативно поставени изисквания към тях. При това положение е видно, че кредиторът цели да се обогати с допълнителна доходност, което обозначава като „неустойка“. Същевременно, той не включва т. н. от него „неустойка“ към договорната лихва дължима по кредита и към ГПР, като стремежът му е по този начин да заобиколи нормата на чл. 19, ал. 4 ЗПК, защото иначе би надхвърлил позволения размер. Този извод се подкрепят и от това, че в самата клауза от договора, самият кредитор изначално разсрочва вземането за „неустойка при липса на обезпечение“, като при формирането на всяка анюитетната вноска добавя и част от дължимата сума за „неустойка“. Това прави и явно очакването, че длъжникът не би могъл да покрие изискването за осигуряване на обезпечение. Клаузата задължава потребителя при неизпълнение на неговите задължения да заплати необосновано висока неустойка. Съгласно чл.143, ал.2, т.5 вр. ал.1 ЗЗП неравноправна клауза в договор, сключван с потребител, е уговорка във вреда на потребителя, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя. Неравноправна е клаузата, която задължава потребителя при неизпълнение на неговите задължения да заплати необосновано високо обезщетение или неустойка. Ето защо, клаузата на чл. 4, ал. 1 и ал. 2, вр. чл. 2, т. 8 от Договор за предоставяне на паричен заем № ***/14.05.2019г. следва да бъде прогласена за нищожна като неравноправна.

По предявения иск с правно основание чл.55, ал.1, предложение първо ЗЗД съдът намира следното: Според задължителната практика в т. 1 от ППВС № 1/1979 г., фактическият състав на неоснователното обогатяване по чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД предполага преминаване на имуществени блага от една правна сфера в друга и начална липса на основание за разместване на благата. В тежест на ищеца по иск с правно основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД е да докаже разместването на благата - напр. даване на вещь или плащане на определена

сума пари, довело до намаляване на патримониума му, т.е. наличието на обедняване, а съществуването на основание за разместването подлежи на доказване от ответника. Съобразно изхода на предявения иск за нищожност на клаузата за неустойка по договора и установяването на нейната нищожност съставлява пречка за възникване на задължение за неустойка. Поради изложеното, заплатената на основание нищожната клауза за неустойка в размер на 89,16 лв. се явява платена при начална липса на основание и подлежи на връщане на основание чл.55, ал.1, предложение първо ЗЗД, поради което искът следва да бъде уважен в предявения си размер след допуснатото изменение от 89,16 лв.

На основание чл.78, ал.1 ГПК ответника следва да бъде осъден да заплати на ищеца направените деловодни разноси, които са в размер на 100,30лв. за държавна такса и 200 лв. депозит за ВЛ.

В полза на процесуалния представител на ищеца следва да се присъдят разноси за предоставената безплатна правна помощ в минималния размер по Наредба №1/2004, а именно 480лв., при съобразяване, че адвокатското дружество е регистрирано по ЗЗДС. Съдът намира, че нормата на чл. 7, ал. 2 НМРАВ определя правила за изчисление на минималните размери на адвокатските възнаграждения съобразно материалния интерес, т.е. като сбор от цената на предявените искове, а не поотделно съобразно цената на отделните претенции. В този смисъл може да бъде посочено и определение № 60345 от 11.10.2021 г. на ВКС, Трето гражданско отделение, постановено по ч.гр.д. № 3103 / 2021г., в което, макар и постановено по друг спорен въпрос, съдът е приел, че възнаграждението на адвоката е единно, като база за определянето му е единствено материалния интерес по правния спор, а не броя на предявените искове и броя на ответниците.

Отделно от гореизложеното при определяне на размера на адвокатското възнаграждение съдът намира, че не е обвързан от определенияте с Наредба № 1 МРАВ размери на минималните адвокатски възнаграждения. За да достигне до това становище съдът съобразява практиката, обективизирана в Решение от 05.12.2006г. по обединени дела С- 94/2004 и С-202/2004 на СЕС. Съгласно горното решение делегирането на частноправен субект - Висшият адвокатски съвет – на правомощия да определя минималните адвокатски възнаграждения представлява нарушение на правилата за свободната конкуренция, закрепени

в чл.101 и чл.102 ДФЕС. Тази наредба нарушава правото на ЕС, тъй като очевидно не съответства на критериите, изведени във въпросното решение, а именно: правоприлагащият орган /съдът/ да има възможност, отчитайки правната и фактическа сложност на делото, инстанцията, пред която се явява процесуалният представител, и продължителността на процеса, да се отклони от минимално определения размер на адвокатските възнаграждения тогава, когато той се явява несъразмерно висок с оглед реално положението труд и направени разходи от процесуалния представител, респ. представляваната в процеса страна. Това разрешение се налага, тъй като правилата на Наредбата не засягат само потребителя на адвокатска услуга, но и насрещната страна в съдебното производство доколкото, ако загуби делото, то в нейна тежест ще бъде възложен размерът на адвокатски хонорар под формата на подлежащи на възстановяване разноси в производство. По този начин се отнема правото на съда да съобрази спецификите на конкретното дело и да присъди разумен размер за направените разноси. Така се нарушава и правото на справедлив съдебен процес, гарантирано в чл.47 ХОПЕС и съответстващия му чл.6 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи. Същото се приема и в останалата практиката на СЕС, например в Решение от 28.07.2016г. по дело C-57/2015г. Съдът на ЕС съгласно което съответстваща на правото на ЕС е уредба, която допуска съдът да може във всеки случай, в които прилагането на общия режим в областта на съдебните разноси би довело до резултат, който се счита за несправедлив, да се отклони по изключение от този режим. Още повече следва да се отчете, че Наредбата е приета от ВАС – орган на сдружението на адвокатите, действащ в случая като частен икономически оператор, който е насърчен от Държавата да приема свободно и самостоятелно обвързващи решения, касаещи правилата на конкуренцията в същия сектор, в който развиват дейност членовете на сдружението на адвокатите, както изтъква СЕС в решението си. Съдът на ЕС е извел задължение за националния съд да гарантира пълното действие на нормите на правото на ЕС, като при необходимост, по собствена инициатива да оставя неприложена всяка разпоредба на националното законодателство, дори последваща, която им противоречи, без да е необходимо да изисква или да изчаква отмяната на такава разпоредба по законодателен или друг конституционен ред - Решение от 09.03.1978г. по дело 106/1977г. на Съда на ЕО. Така приемат и българските съдилища в редица свои актове: Решение №

6522 от 22.10.2018г. по в. гр. д. № 1061/2018г. на СГС; Определение № 2514 от 23.05.2018 г. по в.ч. гр. д. № 407/2018г. на ОС- Благоевград; Решение № 95 от 31.05.2018г. на ОС - Добрич по в.т.д. № 95/2018г. и др. О-е №1371/15.09.2023 г. по в.г.д. № 616/2023 г. по описа на ПлОС и др./

По изложените съображения съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА ЗА НИЩОЖНА на основание 143, ал.2, т.5, вр.чл.146 ЗЗП по иска, предявен от Д. И. П., ЕГН *****, *** против „*** АД, ***”, със седалище и адрес на управление: ***, представлявано от Г.Т.Т. клаузата на чл. 4, ал. 1 и ал. 2, вр. чл. 2, т. 8 от Договор за предоставяне на паричен заем № ***/14.05.2019г., като неравноправна.

ОСЪЖДА на основание чл.55, ал.1, предложение първо ЗЗД „*** АД, ***”, със седалище и адрес на управление: *** **ДА ПЛАТИ** на Д. И. П., ЕГН *****, *** **сумата от 89,16 лева**, представляваща недължимо платена сума.

ОСЪЖДА на основание чл.78, ал.1 ГПК *** АД, ***”, със седалище и адрес на управление: *** **ДА ПЛАТИ** на Д. И. П., ЕГН *****, *** **сумата от 300,30 лв.** направени по делото разноски.

ОСЪЖДА на основание чл. 38, ал.2 от ЗА, вр. с чл.78, ал.1 от ГПК *** АД, ***”, със седалище и адрес на управление: *** **ДА ПЛАТИ** на ЕДНОЛИЧНО АДВОКАТСКО ДРУЖЕСТВО „Д. М.“ гр. София, вписано в регистър БУЛСТАТ под № ***, представлявано от Д. М. М., като процесуален представител на Д. И. П., **сумата от 480,00 лв.**, представляваща адвокатско възнаграждение за оказаната по производството безплатна правна помощ.

Решението подлежи на въззивно обжалване пред Плевенския окръжен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Плевен: _____